

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzésére nem vállalozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
Ezredévi 6 frt — kr.
Negyedévi 1 > 50 >
Helyben na. noz. nördva:
Ezredévi 8 frt — kr.
Negyedévi 2 frt — kr.
Videkre postán szállítva:
Ezredévi 10 frt — kr.
Negyedévi 2 > 50 >

NAGYVÁRAD, márczius 5.

A zavar tetőponton.

A börzéken újabb derűt, a hatalmak ultimátumára tagadó válasz, török és görög mozgósítás a diplomácia tehetetlensége, ez a mai nap képe.

A börzéken elterjedt a hír Európa szerte, hogy a görög király személyesen vette át a csapatok vezetését és Artá-nál táborba szállott. E hirt, ha nem is demontálták, de nem is erősítették meg meg hivatalosan. De ha nincs is még a táborban György király, ilyenmő elhatározása mégis nyilvánosságra jött azon tényből, hogy atyja a dán király, bizalmas levelet küldvén fiának, azokat az artai táborba címezte. Hogy pedig Artá-nál görög tábor van, azt nem magától találta ki Keresztély dán király.

A nagyhatalmak ultimátumára sem úgy felelt Görög ország, mint aki meg volna ijedve. A válasz abból áll, hogy a hajóhadat vissza hívja a király, ha éppen bántja a hatalmakat, de Vassos ezredes és csapatát semmi esetre sem, mert ennek eredménye Krétában újabb mészárlás, bent Görögországban pedig lázadás volna.

E mellett pedig át telegrafirozott György hercegnek és a hajóparancsnokoknak, hogy feltétlenül állomásaikon maradjanak s parancsot csak a királytól fogadjanak el. Ezen sürgönyre Szachturisz hajórajparancsnok megszakitotta a külföldi admirálisokkal az érintkezést.

A törökök folytatják a mozgósítást és portyázó basi-bozuk csapatokat szerveznek; a Görögök pedig behívták az 1890—1889—1888. évi tartalékosokat, mely után

csakis az általános mozgósítás következhetik.

A diplomaták tehetetlensége nyilvánvaló. A külföldi újságírók előtt György király őszintén és nyíltan beszélt. Nem ő bontja meg a békét, hanem a béke keleten egyszerűen lehetetlenség. Görögország krétai testvéreiért küzd s e küzdelemben nem fognak engedni a hatalmak diktálásának.

Némi hatalmak talán bombázni fogják a görög partokat, de hajórajukkal nem jöhetnek az ország belsejébe. Hozzá tette még gúnyosan mosolyogva, hogy nem hiszi, miszerint nemzetközi hadsereget szerveznek — szárazföldi csatára. A német császár dühösködik s minden áron ketté akarná vágni a csomót, de a többi nagyhatalom inkább még göbözgeti.

Miért is szóltak bele a nagyhatalmak Görögország házi perpatvarába? A krétai keresztény nép eleget szenvedett már, meghódítva sohasem volt teljesen a török által s századok után is, vallására, vérére az anyaországhoz tartozik.

A szultánnak csak parancsolni kellett volna és meghajol a nagyhatalmak akarata előtt, Kréta pedig, ha egyesült volna is Görögországgal, még sem lett volna oly nagy hatalom, mely világ-békét esetleg veszélyeztethette volna.

Minden nemzet szimpatiziroz azon eszmével, hogy az egy vérű, egy fajú emberek egyesüljenek. Miért akadályozták ezt meg a nemzetek hivatalnokai a diplomaták?

Minden országból érkeznek az önkénytesek Görögországba, ugyanazon nemzetek fiai, mely nemzeteknek hajóhada ostromolni akarja a görögöket.

Vajjon olasz hajó fog-e olasz önkénytesek közé lőni s a francia kardok le-mészárolják-e a szabadságért önkényt harczó francziákat?

Napról-napra gyűlnek az önkénytesek Görögországba s György király nem hiába bizik.

Anglia tűr — Oroszország intrikál. Anglia pedig nem szokott tűrni, Oroszország mindig intrikálni szokott; e két nemzetre számíthat György király. A lázas görög nép elragadta a kormányt, az események feltartóztathatlanok.

A diplomaták ismerjék be kudarcukat, melyet egy kis, de önmagát feláldozni kész néppel szemben értek s blokádnál — ostrom — bombázás helyett azon törjék inkább a fejüket, hogy a bekövetkező háború lokalizáltassék, hogy a felgyújtott tűz Európát is lángba ne borítsa.

P—y.

Fejérváry testőrkapitány.

A N. W. Tagbl. azt a hirt közli, hogy Neipperg Ervin gróf utódául Pálffy András gr., a magyar testőrség kapitánya van kinevezve. A magyar testőrség kapitányává, — a nevezett lap értesülése szerint, — Fejérváry Géza báró honvédelmi minisztert neveznek ki. A honvédelmi miniszternek a magyar testőrség kapitányává való kinevezetése, a tényleges szolgálatból való visszavonulását jelentené, mivel a testőrkapitányi állás, mint udvari méltóság, már csak mint »béke alkalmazás« (Friedens-Anstellung) tekinthető. Ily állásokat csakis magas arisztokratákkal, vagy oly magas állású tábornokokkal szokták betölteni, kiket, jeles szolgálataikra való tekintetből, nyugalmazni nem akarnak. Neipperg gróf lemergi országos katonai parancsnok volt, mielőtt testőrkapitányá kinevezték. Volt rá már esett, hogy volt hadügyminisztert is neveztek ki testőrkapitánynak, így például Koller bárót. Koller báró utódául 1896-ban Edelsheim Gyula bárót szemelték ki,

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Eljegyzés a pusztán.

Irta: SALAMON SÁNDOR.

Az öreg számadó olyasfélével beszélgetett a bojtároknak, hogy a Bandi gyermeknek talán valami különös ötlete támadt a fejében, mert mostanában nem a birkákon jártatja a szemét, amittől pedig köztudomáslag jobban hiszik a birka, a mint a mély szik harmatos fűvétől, hanem folyton-folyvást felkapaszkodik a halom hegyébe, azután belebámul a tágas pusztába a messziről hívogatócsorda felé, honnan néha néha valami panaszos bubánatos nótá verődik ki a szikre.

Ahun van fiaim, ott gubbaszkodik most is a kampóján! szólott az öreg-s befordult a karába a gyermekekkel, magára hagyta Bandit a késő alkonyatban, hadd eméssze lelkét gondolataival. Az idő éjszakára hajlott.

Túl a vizen, a tiszai füzesek mögött, el-tűntek a nap utolsó sugarai is, s imott amott, a messzi tanyák akáczainak lombjai közül előcsillant a mécsvilág, valami halovány, sárgás fény, mely imbolygó világot árasztott a csillagos éjszakába. A lankás széléről pedig felkerekedett a szellő s végig suhanva a zizegő fűszá-

lak közt valami csendes, ábrándokba ringató zsongást árasztott szét a pusztán. Bandi ott állott a halmon s nézett mereven a csárda felé, mintha keresne valakit ott, mintha várna valakit onnan.

A sötétben, a dülő ut csapásán azután nem sokára fel is tűnt egy alak. Rövid bokor-nygró szoknya szorított a termetét s fejéről lecsüngve két hosszú fekete hajfonat lobogott a szélben. Sietve, mesztelen lábakkal haladott a harmatos gyepon s csak akkor rebbent meg egy futó pillantásra, mikor sikongva szállott fel mellette fekete a jégmadár. Mikor azután odaért a halomhoz pihegve, fáradtan vetette magát a legény karjaiba.

— Bandi! . . .

— Vártalak, rózsám. Sok ideje nézem a csillagok futását, s mert nem hallottam nótádnak a hangját, azt hittem, hogy nem is ölelhetlek ma a szívemhez.

— Az anyám. . .

— Megtudta ugy-e hogy kijársz a pusztára, hogy meglopod az éjszaka sötétjét s világozást árasztasz két szemekkel a lelkemben? . . .

A leány szerelmesen borult a bojtár széles vállára, dobogó kebléből felszakadt egy nehéz sohajtás.

Megtudta, hogy szeretlek téged. Az öreg számadó fordult be a héten az ivóba s fülem

hallatára mondotta anyámnak, hogy úgy vigyázzék kend csárdásné a leányára, hogy a »Hármas malom« szomorú fűzfája ne legyen a boldogtalanság hirdetője.

— Azt mondta? . . .

— Azt, azután meg azt is hozzátette hogy. . . lásd, szinte szégyenlem megmondani, mert nem adtál rá okot, hogy te rossz vagy, talán nem is szeretsz jó lélekkel engem s úgy eshetik megcsalsz.

— A legény szemei, nagyot villantak s összeszorított ököllel megfenyegette a karámot.

— Hát az anyád mit felelt az öreg szá-vára Julcsám?

— Mit felelt? . . . Megtiltotta, hogy többet hozzád jöjje, ne halljam a szavad, jóleső beszéded. Hanem én azért eljöttem még egyszer, utóljára, hogy elmondjam neked bánatom, hogy megkérdem tőled igaz-e a mit beszélnek? igaz-e, hogy megcsalsz?

Bandi odaszorította a zokogó leányt rezgődő melléhez s lecsókolta könnyes szempilláit.

— Ugy áldjon meg az Isten engem rózsám, a milyen igazán szeretlek. Hanem azért legyen meg anyád akarata, ne jöjj többet hozzám.

A leány szíve ugy összeremegett ezekre a szavakra, mintha lelkén talált volna a csapás.

— Ne jöjje? Hát csakugyan igaz a számadó beszéde? szólott sirva s lehajtott fejjét mint az őszi dértől megcsapott virág.

de a híres lovas tábornok a nyugalomba való vonulást előbbre helyezte az udvarnál való alkalmazásnál.

A Bánffy-kabinet teherpróbája.

— Az osztrák félhivataloszikke a Bánffy-kormány helyzetéről. —

•A Tisza-család grófi rangra emelése Magyarországon nem nagy feltűnést keltett, még akkorát sem, mint azok a tömeges nemesség adományozások, melyek az utóbbi időkben a kormány, illetve a liberális párt pozíciójának a főrendiházban való megerősítése végett keresztül hajtottak. Hiszen általánosan tudva volt, hogy a grófi méltóságot Szeged rekonstruktorán, a később ő Felsége körüli miniszteren: gróf Tisza Lajoson kívül, a család többi tagjai is könnyen megszerezhetnék volna, ha Tisza Kálmán kézzel-lábbal ellene nem dolgozik az effajta kitüntetéseknek. A kitüntetés azonban ennek dacára is tényleg vált és egyes politikai körök Bismarck-kal szólva »első osztályu temetés«-t láttak a dologban.

Azt hitték, hogy annak a »bizonyos Tiszának« a politikai vezérszerepről való lemondását akarták megkönnyíteni a külső megtiszteltetés és kitüntetés által. Hisz a családba nem tartozó Tisza-klikkbeli korifeusokat is magas méltóságokkal tették csendes emberekké, vagy mint mondani szokás: »tették skartba.« *Wekerle* ma a közigazgatási bíróság elnöke, *Szilágyi* Dezső házelnök, *Jókai* Mór főrend stb. Egyedül *Falk* Miksa volt az, aki makacs-ságával meggyűlölt titkos tanácsossá való kineveztetését.

Az öreg Tisza azonban a nagy kitüntetés dacára sem hajlandó arra, hogy a bihari erdőségek közé húzódjék vissza. Ő és pártja, ámbár a választásokon mindkettőjüket meglehetősen a falhoz szorították, nem mondtak még le a reményről, hogy a politika vezérfonalát ismét a kezükbe kaparintsák. Sok ideig Szilágyi Dezsőt tartották ezen számbelileg nem épen erős, de igen határozott és befolyásos politikai csoport fejének és vezetőjének, ujabban azonban az öreg Tisza legidősebb fia: *gróf Tisza István* alakja bontakozik ki mind határozottabban a háttérből a »jövő embere« gyanánt.

Gróf Herbert, azaz bocsánat! gróf Tisza István mindenképen azon van, hogy a képviselőházban minden felmerülő ügy alkalmával előtérbe nyomuljon, a mit az a körülmény is megkönnyít neki, hogy az ellenzék most kevesebb ékesszajú debattal rendelkezik s hozzá a kormánypart is iskolázatlan parlament ujan-czokból áll. Mint Tisza Kálmánt és Wekerlét azonképen Tisza Istvánt is főleg közgazdasági és pénzügyi dolgokban tekintik szakembernek. A

— Nem igaz semmi, csak hogy szeretlek, — válaszolt a bojtár, de ezután majd én megyek hozzátok; nem akarom, hogy a Déri Bandi feleségének még azt találja később valaki a szemére hányni, hogy leánykorában is szeretkezett az urával. Még a mai éjszaka megtartjuk a kézfogót Julesám s itt a szabad puszta ölen jegyezzék el egymagammak egy csókkal; — s izmos karjával át ölelte a leány darázstermetét hosszasan csókolta sötét szemét, piros ajkát.

Szavaikat nem hallotta, ölekezéseket nem látta senki, csak a Jó Isten és két piczike énekes madár, melyek egy kőénybokor sötét árnyaiban feleltek egymással, hogy édes danájuk át csengte egészen a szendergő vidéket.

A kaszás már jó magasan járhatott az égen, mikor a leány visszatért a düllő út csapásán a csárdába, a legény pedig befordult a halomról a karámba.

Az öreg számadó ott sötétlett akkor is a heverő birkák mellett, nem állhatta meg, hogy oda ne szóljon a bojtárnak: No melyik két csillagot találtad a legszebbnek fiam?

Bandi végig mérte az öreget, s csak úgy félvállról felelte: A melyiknek fénye a lelkembe szállott...

nemrég lezáródott hosszas agrárvita bökalmat nyújtott neki országos eszméit és terveit a világ elé tárni. Az agrár-kérdésről is jelent meg nem régiben egy munka az ő tollából. A Tisza-csoport újságírói testőr-csapata, élén *Mikszáth* Kálmán és *Beksis* Gusztávval, teljes erővel dolgozik a szükséges reklamnak előállításán.

A Tisza-féle társaság eddig kéntelen volt zsebbe dugva tartani az összeszorított öklét miután az első kísérletet a maleontens az elégedetlen szerepében nem sikerült. A siker némi kilátásával csak akkor léphet majd akcióba, ha a Bánffy-kormány a maga *teher próbáját* kell megállania a *kiegyezési törvényeknek és a kvóta-kérdésnek* megoldásával. A Tiszák spekulációja körülbelül ide lyukadt ki. A kvóta minden valószínűség szerint részleges miniszter válsággal fog járni, akkor módját lehet majd ejteni annak, hogy Tisza Istvánt a rekonstrukció alkalmával a kabinetbe csuszassuk. Ez az első állomás cél felé. Ha azonban teljes miniszter válság ütne ki akkor lesznek még csak a kilátások ránk nézve igazán rózsásak.

Nem szabad felednünk azt, hogy Tisza hívei a képviselőház októberi feloszlatása előtt még hangadók voltak a liberális pártban, s hogy nevezetesen az előző országgyűlés kvóta-deputációja, mely *Falk* Miksával az élén a legmerevebb non possumus álláspontjára helyezkedett, ezen politikai irányzat legodaadóbb híveiből volt összealkotva, még a közeledő választások előtt is az volt a jelszó, hogy a deputáció régi tagjai között nem szabad hézag-nak támadni.

Csak legujabban hangzott el a miniszteri székből egy »szélbali« azon szemrehányására, hogy a kormány a kiegyezésnél az osztrák érdekeket szolgálja, alkalmi kijelentés: *Igenis a kormány az osztrák érdekeket szolgálja, ha ezzel mind a két fél érdekeit óvja meg.* A kiegyezés ügyében és a kvóta kérdésben azonban nemcsak az Apponyi-párt, mely többé nem igen számít, és a Kossuth hívei, a kik nagyon megszelídültek, tették magukévá a nem alkuszunk álláspontját; sőt mindkét pártnak megvannak a maguk nyílt és titkos szövetségesei a kormánypart kebelén belül. Mert ha a palota-forradalomnak, mely a Bánffy helyén, vagy legalább annak oldalán, egy Tisza grófot szeretne látni a kormány rudja mellett, ezuttal célját elérnie nem sikerül, akkor bizonyára hosszabb ideig lesz kénytelen egy hasonló alkalomra várakozni.

Téves dolog volna tehát elfogadni azt a feltevést, hogy egyedül az ellenzék és pedig a legszélső ellenzék a szítója a kvóta módosítás elleni hangulatnak. A hevesi körlevél nem csinál »jobbát«-ot. A vármegyeházák tanács-termének belevonása a politikai akciókba még az egyházpolitikai harcok idejében nagy sikerrel járt. Akkor a kormány volt a kísérletező. Általában azonban úgy áll a dolog, hogy a municípiumok, megyei hatóságok erő hiával levő testületek azóta, hogy Tisza a virilis-választási rendszert életbeléptette és ezen testületek autonómiáját egyébként is tervszerűen megnyirbálta. Ma már azok a mozgalmak, melyekben a vármegyék magukról életjelt adnak alig érdemelnek több figyelmet, mint a főváros utcáin lezajló tüntetések, vagy pedig a diák és nem diák ifjakból álló lármás csoportosulások és felvonulások, melyeket különben Tisza senior és Wekerle a politikai tényezők sorába emeltek. Jellemző, hogy ezek a faktorok fővárosi tanácskozó testületek és tüntető diákok épen most a kvóta kérdésben lettek újból mozgósítva. Nem nehéz kitalálni, hogy mi-féle kéz az, mely itt a fonalat markában tartja és tovább gombolyítja.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 5.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár, Josipovich, Lázár.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy, Willasics.

A folyosón egy békésmegyei küldöttség sorakozott, várván valamelyik miniszterre. Még

e küldöttség szalonkabátos tagjai is ezt a hirt adták tovább egymásnak:

— **Morzsányi lemondott!** A erzsébet-városi bálvány eldőlt.

Volt, aki kétkedve fogadta a hirt; azt küldték az elnöki szobába:

— Menj csak, ott van már a lemondó levele Szilágyinál.

Az ülés első momentuma is az volt, hogy az elnök valami megnyugtatóan csöndes hangon jelentette:

Bemutatom **Morzsányi** Károly ur levelét, a ki a **főváros VII. kerületének mandámát leteszi.**

— Helyes! dörgé rá *Justh* Gyula!

Aztán csönd lett egy darabig, a míg aztán *Török* Bertalan kormányparti kezdett beszélni néhány gunnyasztó alak közt. Elsőben is a függetlenségi pártnak hányta a szemére, hogy *inkonzekvens* egy párt. Idáig elfogadták a kultusz-költségvetést a szélsőbaliak mindig, sőt a tételek fölemelését kérték. Most majdnem két millióval nagyobb a közoktatásügyi költségvetés s ime, most nem szavazták meg. A néppárt a vállalatanság terjedésének okául a kormányt állítja előtérbe; pedig hát nyilvánvaló, hogy olyan *szárazon tntítják a hiteltalok a vallástant*, hogy az csakugyan nem vehet lobot a gyermek-szívekben; a papok prédikációin pedig a hallgatóság háromnegyed része elalaszik. (Derűtlenség.)

— Hát a pap az oka ennek! dörgi át a szélsőbalról nagy mérgesen *M a r j a y* Pál tiszteletes ur.

— Nem! a prédikációjuk! válaszolja *Török* s hosszasan foglalkozott ezután a felekezeti tanításról. A költségvetést elfogadja.

Marjay Péter emlékezteti a Házat a köl-tőnek szózatára: minden ország támasza, talp-köve a tiszta erkölcs. Az erkölcs dajkája a vallás, a vallás ápolója egyház; ezt elfeledni nem szabad s ezért hibázik az állam, ha nem veszi tekintetbe az egyházak érdekeit. Az erkölcsöt nem a jól szervezett rendőrség, nagyszámú csendőrszuroj, hanem a vallás, az egyház osztálya is fejleszti. A lelkészek és tan-tók érdekében szólal fel.

Marjay Péter kívánja a lelkészeknek állami segélyezését, mert az anyakönyvek tönkre teszik a prot. lelkészeket.

Berzeviczy Albert rendkívül hosszasan beszélt. Mindenben helyesli a miniszter beszédét és terveit, csak azt említette gunyosan, hogy egységes középiskola és egységes jogosítási középiskola között nincsen különbség.

Az egész népnevelés államosítását helyte-leníti. Majd a magyar nemzeti muzeumról és az iparművészetről beszélt. Beszéde után 10 percz szünet volt.

Szünet után: *Marsovszky* Endre néppárti és *Kiss* Albert függetlenségi képviselők szóltak a javaslatok ellen, mire a kaméleonszerű *Komlóssy* Ferencz igyekezett tönkretenni azt a kis népszerűségét is, a mely még megmaradt s ez sikerült is neki alaposan, a javaslatok érdekében beszélve. — Frázisokkal telt gyenge beszédében még **Morzsányi** sem fedezett fel egy **morzsányi** okos érvet. — Nem sok kellett volna, hogy kipiszegjék.

Marsovszky Endre: Reflektál *Marjay* beszédére s helyesli az alsó papság kezére az államsegélyt, de óhajtáná, hogy ez a segély ne zárja ki az alsó papság választási szabadságát. — A kath. autonómiájáról, tiltakozik az ellen, hogy más vallásúak beszéljanak a katolikusok magánügyeibe. 30 éve várják már ezt az autonómiát s most a miniszter megfenyegeti a katolikusokat, hogy most se kapják meg. — Fejtegeti azokat a motivumokat, melyek a kath. mozgalmat felidéztek s megmagyarázza, hogy a vallás és politika fogalma közti összeköttetés manapság természetes. De nem természetes az, ha a miniszter a politikát beleviszi az egyházba, mint pl. az autonómia ügyébe. A mai izgatottság s a mai bajok csakis az autonómia által enyhíthető, s azért kéri a minisztert, hogy ne késleltesse annak megadását. Végül egy szabadelvűparti oszlopos tag egykori nyilatkozatát citálja, melyben kéri a minisztert, hogy adja meg az autonómiát ma, amikor kéri, mert *holnap már követelni fogják.* (Helyeslés a néppárton.)

Gr *Tetegy* Sándor: A különböző államok

szakoktatását hasonlítja össze s azt bizonyítja, hogy Németországban a gazdasági szakoktatás a legszorosabb összefüggésben van gazdasági a felvirágzásukkal. Az angolok is elfogadták a németektől ezt a szakoktatási módszert s németek is üdvösnek tartanák annak bevezetését. A költségvetést elfogadja. (Helyeslés a jobban.)

A színház építése a Bémer-térre.

— A talajvizsgálat kedvező eredménye. —

A nagyvárad állandó színháznak a Bémer-térre építése ügyében hatvannégy törvényhatósági tag által aláírt s a városhoz beterjesztett indítvány sorsa már annyira biztosítva van, hogy a közgyűlés azt elfogadja, annál inkább, mert mindjobban kitűnik annak előnyös volta.

B u s c h Dávid főmérnök négy kémigödört ásott azokon a helyeken, a hova a színház falazata tervezetlik s erről most készíti a szelvényrajzokat.

A kémlelés kimutatta, hogy az alapfalazat készítésére a Bémer-téri terület sokkal alkalmasabb, mint a nagy piac terület s az alapfalazatnál mintegy 5800 frtot megtakarít a város.

A kémlelés eredménye a Bémer-téren a következő:

az 1. sz. kémigödörnél az Adria vízszíne felett 123.19 méternyire hord képes agyag és 122.29 méternyire kavics réteg van;

a 2. sz. kémigödörnél a tenger felett 122.73 méternyire hordképes agyag, 121.83 méternyire kavics réteg;

a 3. sz. kémigödörnél a tenger felett 123.40 méternyire hordképes agyag, 122.80 méternyire kavics réteg;

a 4. sz. kémigödörnél a tenger felett 123.60 méternyire hordképes anyag, 122.70 méternyire kavics réteg van.

A középárány tehát a terület talajára nézve a tenger felett 123.23 méter, a mely rétegre építeni lehet.

A Nagypiac-téren a költségvetésbe az Adria vízszíne felett 121.43 méter van felvéve építésre alkalmas réteg gyanánt, a megejtett kémlelések alapján; tehát a Bémer-téren egy méter és nyolczvan centiméterrel kevesebb alapozást kell építeni, mint a Nagypiaczon.

A beadott indítványt és terveket a városi tanács tegnap délelőtt tárgyalta s az általános hangulat a tanács tagjai között, bár nem mind irta alá az indítványt, kedvező a tervre nézve. Kevés kivétellel a törvényhatóság hivatalnok tagjai megszavazzák az indítványt.

A városi tanács az indítványt kiadta véleményes javaslat végett a szépirodai és közlekedési szakbizottságnak, a mely a színházi bizottsággal együttesen fogja tárgyalni azt.

Az együttes szakbizottság márczius 8-án, hétfőn délután 3 órára van összehívva a tárgyalásra.

Az indítvány így valószínűleg már a márcziusi közgyűlés elé kerül, azonban ha olyan akadályok merülnének fel, hogy az e havi rendes közgyűlés nem tárgyalhatná, a halasztás elkerülése végett az aláírók rendkívüli közgyűlés összehívását fogják kérni a főispantól.

Új bölcsöde és leánymenhely.

A zajtalanul, de annál áldásosabban árasztva működő *Erzsébet-Bölcsöde-egyesület* legközelebb dr. *Nogáll* János folsz. püspök, nagypüspök, elnök lakásán és elnöke alatt az igazi jótékonyág szempontjából nevezetes gyűlést tartott. *Csillagvároson az irgalmas nővérek*

vezetése alatt egy új bölcsöde felállítását határozta el.

A gyűlés lefolyása különben a következő volt:

Jelesen voltak az elnökön kívül: Sal Ferencz kir. tanácsos, polgármester, dr. Grósz Albert, Hoványi Géza, dr. Molnár Imre, dr. Böszörményi Géza, dr. Kornstein Lajos, Gabriely Lajos, Fetszer Antal stb. Mindenekelőtt az elnök a hálás elismerés és őszinte kegyeletes részvét hangján emlékezett meg az egyesület két nagyérdemű elnökének, úgymint: *Kanovszky* Mártonnak és *Ember* Emánuelnek elhunytáról emlékeknek jegyzőkönyvbe iktatását indítványozván, amely indítványt a gyűlés egyhangulag emel határozattá.

Az így megüresedett alelnöki tisztség betöltése következett ezután. V.-Olaszi részére dr. *Molnár* Imre jogtanár, V.-Veleceze részére *Jablonszky* Emil városi adópénztárnok választván meg egyhangú lelkesedéssel.

Ezután a választmány egészített ki a következő újonnan választott választmányi tagokkal: *Gabriely* Lajos, *Tóth* Márton, dr. *Tóth* Imre, dr. *Székely* István, dr. *Vucskics* Gyula. Ezután következett *Hoványi* Géza pénztárnok jelentése, melyből megemlítjük, hogy az egyesületnek mintegy 32.009 frtnyi tőkéje van.

E jelentés kapcsán határozatott el, hogy a város egyik legelhagyatottabb helyén, *Csillagvároson* a várad *káptalan* által *adományozott telken* új bölcsöde építtetik, melynek el látása *3 irgalmas nővérré* fog bizatni. Evégből a káptalantól a telek birtokbavételére kiküldetett *Hoványi* Géza és dr. *Böszörményi* Géza. Az építkezésre már is történtek *adományozások s ígéretek* készpénzben s építési anyagokban. Mivel azonban ez mind kevés az építés költségeinek fedezésére, gyűjtés eszközölése határozatott el. Az elnök ő méltósága mindjárt azt is megígérte, hogy *saját költségén még két szobát* építend a házhoz, mintegy *leánymenhelyül*, hol a szegény leányok majdan munkát tanulhatnak s valamit kereshetnek. — A gyűjtés legközelebb megindul s hisszük, hogy jó eredménnyel fog járni, mert hisz nemesebb célra alig adhatjuk oda filléreinket, forintjainkat, mint a szegény csecsemők, kisdedek eltartására. Hagyjátok hozzám jönni a kisdedeket!

A csősz kutyája.

Országsszerte, a hol csőszök és kutyák vannak, általános elkeseredés szült a földművelésügyi miniszteriumnak az a rendelete, melyet a megyei törvényhatóságokhoz és a gazdasági egyesületekhez küldött, s melyben a miniszter eltiltotta a csőszöknek a kutyatartást. A gazdák haragszanak, mert egy ezredév praxisa megtanította őket arra, hogy a csőszök haragszanak, mert a miniszter a kutya hivatalát is rájuk akarja szőni, a kutyák pedig dűsösek, hogy a könnyelmű miniszteri rendelet miatt hivatalukat veszítették. De egy magassabb szempontból sem lehetünk meglepődve a sérelmes rendelettel. Ebben a rendeletben ismét határozott nyomát látjuk az államszocializtikus gazdasági iránynak, mely még a csősz kutyákra is kiterjeszti az államhatalom mindenről rendelkező kezét, s nemsokára meg fogja rendszabályozni a juhász pipáját, az árvalányhajbokrétáját, a kosztókat, s még azt is, hogy kinek kivel szabad sóba állnia az utcán. A sérelmes rendelet ellen a sopronmegyei gazdasági egyesület átiratot intézett az alispáni hivatalhoz, s megküldte ez átiratot az országos magyar gazdasági egyesületnek is, melynek hozzájárulását kéri. Az átirat a rendelet visszavonását óhajtja s ennek támogatására a következőket hozza fel:

A csősz olyan egyén, a ki a mezőgazdasági tagon levő terményeket őrzi és a gazdasági munkálatoknál felügyeletet gyakorol. A ki

csak némi gazdasági praxissal rendelkezik, tudni fogja, hogy nappal, midőn a bérese és napszámosok a tagban dolgoznak, midőn a figyelmes gazda a földjeit bejárja, a tolvajnak nincs alkalma a lopásra, tehát a csősz működése nappal csak arra szorítkozik, hogy a munkálatoknál felügyeletet gyakoroljon. Legfontosabb feladatát, t. i. a mezőgazdasági tagon levő termények őrzését ezek szerint csak éjjel teljesíti. A tolvajnak csak az éjjeli csendben, sötétben, midőn senki sem láthatja, lehet reménye, hogy gaztette titokban marad, s annak gyümölcsét büntetlenül élvezheti. A csősz éjjel, ha kutyája nem kíséri olyan mint a vak, ki magára van hagyva; a kutya az, mely szolgálataival látását pótolja, mely nyugtalansága és ugatása által a veszélyre figyelmezteti, s megtámadása esetén hatalmas segítsége lehet. Mint mindennek, úgy a csőszök kutyatartásának is meg van a maga árnyoldala, csak az a kérdés hogy a nyújtott előnyök felülmulják-e a hátrányokat.

Végül rámutat, hogy a kóbor kutyák nem a csőszök kutyáiból lesznek, mert egyrészt mindig felügyelet alatt vannak, másrészt a kolonc viselete lehetetlené teszi, hogy a vad után szaladjanak.

Az átirattal az O. M. C. E. választmánya e hó 6-án foglalkozik s feliratot fog intézni a kormányhoz a rendelet eltörlése érdekében.

Feldheim Izrael szökése.

— Saját tudósítónktól. —

Lapunk tegnapi számában említettük, hogy *Edelmann* Márk a »László malom« bűnügyének egyik főszereplője kikerülendő a fegyház büntetését, Amerikába szökött. A hirt csak fentartással közöltük, mivel a késő éjjeli órákban már nem volt alkalmunk annak alaposságáról kellő információt szerezni. De hoztuk mégis, mert este a városban szerte beszélték szavahihehető férfiak, csak abban nem egyeztek meg, hogy *Edelmann* vagy *Feldheim*-e a szökevény?

A dolognak ma utánna jártunk s a következőket tudtuk meg:

Február első napjaiban laptársunk a »Szabadság« egy sürgőnyt hozott, melyben azt a hirt bocsátotta világgá, hogy a kuria a »László malom« bűnügyében ítélkezett s egyuttal hozta is az ítélet rövid kivonatát. Ez ítélet szerint *Edelmann* Márkot a kuria felmentette.

Edelmann a hír rendkívül felvidította s örömmel fogadta egész nap ismerősei s rokonai gratulációit, délután azonban egy pesti ismerőse táviratozott neki, melyben a hirt megegyeztetve, másnap, pedig maga a »Szabadság« dementálta hírét.

Edelmann ez a hír rendkívül leverte azonnal utánna járt a dolognak egy pesti rokona által, ki megszerezvén az információkat, tudatta vele, hogy a mennyire az egyes bírák hangulatából kivehető, úgy nagyon rosszul áll s legalább is egy-két évi fegyházat kap.

Ez a levél egészen buskomorrá tette *Edelmann* lehorgasztott fővel járt egész nap az utcán alig mutatkozott boltjában is, könyvei közt eltemetkezve órák hosszáig gondolkodott szótlanul.

Tegnap, midőn a kuria ítéletét közölte a »Nagyvárad« nem akart hinni a hírnek, folyton azt is emlegette, hogy nem igaz, nem hisz az ujságíróknak, őt fel fogják menteni stb.

A kir. ügyészség valahonnan értesülvén, hogy *Edelmann* állítólag szökési gondolatok járnak eszébe, felhívta tegnap este a rendőrséget, hogy az elítélteket tartsa számmal s vigyázzon minden lépésekre, mert a jó madarak szökni akarnak. — A rendőrség erre *Duró János* közrendőrt paraszt legénynek felöltöztetve kirendelte, hogy *Edelmann*ra vigyázzon.

Duró egész éjjel az Edelmann Zöldfa-
utcai lakása előtt sétált s egy tőle néhány
lépcsőnyire posztoló rendes éjjeli szolgálatra ki-
rendelt rendőr segítségével őrizet alá vette
Edelmann házáat.

A rendőr jelentése szerint Edelmann há-
záat egész éjjel sűrűn keresték fel ismerősei
rokonai; 1—2 óra között egy sürgöny érke-
zett hozzá, melynek elolvasása után Edelmann
asztalhoz ült s 5—6 levelet írt, aztán lefeküdt.
Reggel pedig a szokott időben kinyitotta üzle-
tét s egész nap ott volt boltjában.

Edelmann állandóan rendőri felügyelet
alatt fog állani egész letartóztatásig.

A szökevény tehát nem Edelmann, ha
nem *Feldheim* Izrael, kit a kuria 4 évi fegy-
házra ítelt. Feldheim még kedden *felutazott*
Budapestre s a kir. kuria tárgyalásnál is
jelen volt, hol egy sarokban meghúzódva ért-
hető izgatottsággal várta a fejleményeket. Az
ítélet, melyet egy órákor hirdették ki, rendki-
vül leverten hallgatta végig. *A kuriai épület-
ből történt távozása óta Feldheimot nem lát-
ták s erős gyanu van rá, hogy az igazság-
szolgáltatás karjait kikerülendő, megszökött,*
még pedig valószínűleg egy olasz kikötő felé.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Március 6. Iparos tanács iskolai felügyelő bizott-
ság ülése a városházán d. u. 4 órákor.
6. A városi pénzügyi szakbizottság ülése
d. u. 4 órákor.
6. Ipartestület bankettje Mártonffy Már-
ton tiszteletére a Schüch vendéglőjé-
ben este 7 órákor.
7. A Biharmegyei Népkörbeni Egyesü-
let választmányi ülése d. e. 10 órá-
kor, közgyűlése d. e. 11 órákor a
megyeház kistermében.
7. A nagyvárad kerületi betegsegélyző
pénztár igazgatósági ülése délelőtt
10 órákor.
7. A nagyvárad földművelők körének
(Velencei) választmányi ülése d. u.
5 órákor.
8. Nagyvárad város szépirodai, közleke-
dési és szociális szakbizottságának
együttes ülése d. u. 3 órákor.
9. A városi nyugdíjbizottság ülése d. u.
4 órákor.
10. Németh Sándor sajtópöre dr. Péchy
Károly ellen.
11. Városi közgyűlés d. u. 3 órákor.
12—19. Országos vásár Nagyváradon.
14. A kerületi betegsegélyző-pénztár köz-
gyűlése.
14. A bihari nemzeti kaszinó közgyűlése
d. u. 4 órákor.
14. A Szépirodai egyesület közgyűlése d. e.
11 órákor.
15. A v. velencei népkör hazafias ünne-
pélye este 8 órákor.
17. Katonai lövésár Nagyváradon.
19. Megyei közgyűlés, d. e. 9 órákor.
21. A nagyvárad hegyközség alakuló ülése
a városházánál.
25—26. A debreczeni nagyvárad villany-
vasút közgazgatási bejárásának tár-
gyalása a városházán.

Április 1—3. A fősorozás Nagyváradon.

* **Március 15. a v. velencei Népkörben**
A várad-velencei Népkör, mint az előző
években, most is szép ünnepelt rendez már-
cius 15-ikén a szabadság hajnalának emlé-
kére. Az elnökség már erősen buzgálkodik az
ünnepély minél szebb sikere érdekében. A
műsorban lesz alkalmi felolvasás Március
idusáról s hazafias költeményeket szavalnak.

* **Kinevezés.** A pénzügyminiszter *Szita*
József győri számellenőrt a nagyvárad pénzü-
gyigazgatóságához végleges minőségű számvizs-
gálónak nevezte ki.

* **Beteg főpap.** *Benedek* Ferencz, a
premontrei kanonokrend főpapja és Jászvár
ura — mint részvétellel értesülünk — napok óta
súlyos betegen fekszik jászói kastélyában. A
főpapot három ízben erős szélütés érte. A sú-
lyos beteghez Kassáról ismételtelen kiutazott, dr.

Senka József, a premontrei rend házi orvosa,
a ki gondos ápolásban részesíti a beteg pre-
látust.

* **Pokorny altábornagy Debreczenben.**
P o k o r n y Hermann altábornagy, hadosztály-
parancsnok tegnap este Debreczenbe ntazott s
ma reggel szemléltart az ottani helyőrség fe-
lett. A 39. ezred tisztikara tegnap este banket-
tet rendezett az altábornagy tiszteletére a Bika
éttermében.

* **Báró Königswarter adománya.** K ö-
n i g w a r t e r Hermann báró nagyatyjának
s atyjának tradícióihoz híven, — kik Bécsben
a Hohe-Warte-n 50 vak számára intézetet lé-
tesítettek s százereket áldoztak e célra, a csak
nemrég alakult »Testi és szellemi fogyatkozás-
ban szenvedőket gyámlító egyesület« javára
1000 frtos alapítványt tett.

* **Az ipariskolák orsz. felügyelője Nagy-
váradon.** Mártonffy Márton kir. tanácsos, az
ipariskolák orsz. felügyelője tegnap este a gyors-
vonattal Nagyváradra érkezett. A vasúttálla-
máskor az ipariskola tanári kara, az ipartes-
tület elnöksége és számos tagja fogadta az or-
szágos felügyelőt. Mártonffy Márton ma meg-
látogatja az ipartestület és Iparoskör helyisé-
geit, az iparosok menházát, az iparos tanoncz-
iskolát; megtekinti a téli tanfolyam tanulóinak
rajzeit. Délután elnökölni fog az iparos tanoncz-
iskolák felügyelő bizottságának ülésén, a város-
házánál. Ma szombaton este az ipartestület el-
nöksége társasvacsorát rendeznek a kiváló
vendég tiszteletére *Schüch* József vendéglőjé-
ben, a melyen az iparosság és az iparos ifjak
nagy számban lesznek jelen. Holnap, vasárnap
megtekinti a felügyelő a reáliskola vegytani
laboratoriumát s részt vesz az iparos ifjak ré-
szére tartandó felolvasáson a reáliskolában.
Vasárnap utazik vissza Budapestre.

* **Kinevezés.** Biharmegye alispánja L ő-
r i n c z y Kálmánt napdiás-irnokká nevezte ki.

* **Diák — turisták.** Az „Erdélyrészi
Kárpát Egyesület“ átiratot intézett a megyé-
hez, melyben felkéri a törvényhatóságot, misze-
rint jeleljen ki a megyében néhány tanbarátot,
ki az ifjuságnak érdekét szívén viseli s ki haj-
landó lenne az egyesület által nyáron rendez-
endő diák kirándulásokat saját vidéken kala-
uzolni s vezetni. A kirándulások a szünidei hó-
napban lennének rendezve a közép iskolai if-
juság számára s igen csekély költségbe kerül-
nének. — A megye a f. hó 17-iki közgyűlésen
fog eleget tenni a felkérésnek.

* **Visszavont lemondás.** Említettük, hogy
dr. B e r k o v i t s Miklós tb. városi főorvos,
a kerületi orvosi állásról lemondott. Tegnap
dr. Berkovits lemondását v i s s z a v o n t a s
s így állásában továbbra is megmarad.

* **Nincs szükség a kilencedik gyógy-
szertárra.** G á s p á r Árpád okleveles gyógy-
szerész egy új gyógyszerárt óhajtott Nagyváradon
a Bémer-téren, vagy a Szent-László-téren,
Kert-utca sarkán felállítani s az engedélyért
folyamodott a belügyminiszterhez. A kérvény
lekerülvén a városhoz, véleményezés végett dr.
H o v á n y i Ferencz főorvosnak adták ki. A
főorvos az új gyógyszerárt engedélyezését nem
véleményezi, mert csak rövid pár év alatt két
új gyógyszerárt nyitottak a város területén.
Különben is a viszonyok nem változtak any-
nyira, hogy új gyógyszerárt szükség lenne,
s az veszélyeztetné a már meglevők fenn-
állítását.

* **A nyugdíjbizottság ülése.** Nagyvárad
város nyugdíjbizottsága kedden, március hó
9-én délután 4 órákor ülést tart, amelyen a
nyugdíjalap múlt évi zárszámadását tárgyalják.
Ez ülés előtt 3 órákor a számvizsgáló bizott-
ság vizsgálja felül a zárszámadást.

* **Betétszerkesztés Margittán.** Az igazság-
ügyminiszter az 1897 évi XVI. t. cz. értelmé-
ben a telekkönyvi betétszerkesztő munkálatok
fogantatba vételét a *margittai* kir. járásbíró-
ság mint telekkönyvi hatóság területére nézve el-
rendelte.

* **Kioszk a Lloyd kávéház előtt.** A vá-
rosi tanács már korábban engedélyt adott a
Lloyd kávéház tulajdonosának, hogy a kávé-
ház előtt asztalokat helyezhessen el vendégei
részére. R e n d e s Vilmos, a Lloyd kávéház
jelenlegi tulajdonosa most egy nagyobb szabású
kioszk felállítását kéri a városhoz. A Csar-
nok épülete és a Kugler ház között levő terü-
let rendezésével akarja tervét keresztülvinni.
A terület közepére egy 16 méter hosszú és
6 méter széles vaspavilon felállítására kéri az
engedélyt, oly formán, hogy a kioszk két vé-
gében 15—15 méter hosszú bekerített fás
parkot építtetne. A kioszk két oldalán 9—9
méter széles utat hagyna szabadon a közle-
kedésre. A tervező szerint a teret a városnak
ugy is rendezni kell, még pedig a kocsis forga-
lom kizárása mellett. Ha ez évben nincs pénz
a városnak a tér rendezésre, hajlandó az ösz-
szeget egy évre előlegezni. Magára vállalja
továbbá a tér világítását s fizeti a tanács ál-
tal megállapítandó évi bért a kioszk helyéért.
A kérvényt és a tervet ma terjeszti be Ren-
des Vilmos a városhoz.

* **Az anyakönyvben ejtett hibák kiiga-
zítása tilos.** A belügyminiszter tapasztalta,
hogy egyes anyakönyvvezetők az anyakönyvben
ejtett hibákat vegyi szerekkel távolították el.
Körrendeletben értesíti most az anyakönyvve-
ző hivatalokat, hogy a hibákat vegyszerekkel
kiigazítani tilos s annak elkövetése fegyelmi
vétséget képez.

* **Magas (viadnot vasút Budapestén.**
Sékes fővárosunk közúti vasúthálózata a töké-
lesedés felé újabb lépést tesz. A közúti vas-
pályatársaság igazgatója ugyanis a kereskedel-
mi miniszterhez beadványt intézett, melyben
beható tanulmányok alapján kidolgozott magas
vasúthálózat-tervezetet mutatott be. A tervezett
hálózat feladata a műszakilag legelőkeltebb
berendezések mellett a székes főváros forgal-
mát emelni, a közúti és helyi érdekű vasutak
forgalmát szerves kapcsolatban hozni. s a
pályaudvarok nemzetközi fogalmát közvetíteni.
Nemcsak a főváros hanem az egész ország
érdeke, hogy e nagyszabású terv, mely közleke-
désünket a világvárosoké közé emeli, mielőbb
megvalósuljon.

* **Névmagyarosítás.** Grósz Henrik nagy-
várad illetőségű aradi pincesz vezetőknévé
Alföldire változtatta.

* **A quota emelés kérdése a pénzügyi szak-
bizottság előtt.** Hevesvármegye átiratát, a mely-
ben a quota emelése ellen a képviselőházhoz
küldött feliratának pártolását kéri, Nagyvárad
város tanácsa véleményezés végett kiadta a
pénzügyi szakbizottságnak. A szakbizottság ma,
szombaton délután 4 órákor tárgyalja Heves-
megye átiratát.

* **Postagalambok Kréta szigetén.** A ga-
lambok hajdan mint a béke hírnökei szerepel-
tek, a béke zöld olajágát hordozva esőrukkben.
Most azonban fölhasználják őket hadi szolgál-
tokra is. Vassos ezredes is vitt magával
néhány ily házagalambot Kréta szigetére, s
mint a szigeten szerencsésen kikötött, ennek az
örvendetes hírnök Athénbe vitelét két galambra
bízta. Mindkét galamb egyszerre érkezett meg
Athénbe, a hadügyminiszteriumba.

* **Buesut vett a kapufélfától.** A nagy-
várad szőlőhegyen D. K i s s Károly szőlőjébe
fel lett fogadva Erdőháti István hetes
gyanánt. A gazdája látta a kaparásos és tin-
tával leöntött cselédkönyvet, ennek daczára
hitt az ipsének s felfogadta. Azonban Erdőháti
is azok közé a fekete lelkű egyének közé tar-
tozott, kiket a hálátlan jelző illet meg s gaz-
dájától alig 24 óra múlva megszökött egy
sódarral, bundával, 3 nagy darab szappannal s
mind ezek mellé még felcsipett tíz forint tej-
pénzt és megugrott. A helybírói hivatal illető-
helyen bejelentette ez esetet s a hálátatlan

ember lakását is kipuhatolta. De mégsem haláttan, hagyott a gazdájának emlékül egy hamis eseléd könyvet.

*** A nagyságos erőművész ur.** Tegnap egy szentimentális hangú kérvény érkezett Alexander erőművészhez. Furi egy csomó ez, mindenféle bizonyítványokkal felszerelve s egy borítékba burkolva. A megszólítás: Nagyságos művész ur! Belül pénzt kér Erdélyné, született Komoróczy Mária s mindenre a mi szent, kéri a czimzetett, hogy segítsen nyomorán. A külső szövege a következőképpen: Nagyságos Alexander erőművész urhoz Nagyváradon, tiszteletteljes kérelme stb. Az erőművész, aki egy szót sem tud magyarul, a rendőrséghez vitte fel az irásokat, nem tudta elképzelni sem, hogy mi lehet a tartalma. Mikor megtudta, felsóhajtott: Hej! Nekem vajon kitől kellene kölcsön kérni? Az aktákat tulajdonosa átveheti a rendőrségnél.

*** Talált tárgyak.** A »Kath. kör« március 1-én megtartott táncmulatsága után a következő tárgyakat találták a táncsteremben:

- 1 Lorgnette;
- 1 fekete csipke kendő;
- 1 krème színű zsenelien kendő;
- 1 fekete csipke gallér;
- 1 pár férfi fehér glacé keztyű;
- 1 kis aranyba foglalt gyémánt kő.

E tárgyakat tulajdonosaik kellő igazolás mellett átvehetik a »Zöldfa-szállodá«-ban.

*** Becsapott vevő.** F. S. »Zöldfa« utczai kereskedőhöz beállított tegnap egy Mészáros Mihály nevű munkás és egy köpenyvet akart venni. Mutatott is neki a kereskedő eleget, de 25 frtra tartotta az árát. Mészáros 10 forintot ígért érte, de mert a boltos nem engedett, a faképnél hagyta. Kis idő múlva vissza hívta F. S. s már be is pakolta neki a köpenyvet 10 forintért. A vevő semmi rosszat sem sejtett s becsülettel kifizette az összeget. Azonban mikor hazaért és kibontotta, a csomagban egy rongy kabátot talált. Egyenesen a rendőrséghez ment panaszt emelni s kérésére meg is indították a vizsgálatot.

*** Lélekező szuszterinas.** Horváth Andornak keserű az élete, mióta szuszter mesterségre adta a fejét. Minden nap meglábszítja a gazdája F. F., sőt még olyan ebédben is volt része, hogy eszizni nem evett egyebet. Az igaz, hogy rakoncátlan egy firma s ezért rakta meg a gazdája tegnap úgy, hogy véresen ment a rendőrséghez panaszt emelni. Mikor ezt meghalotta a csizmadiáné ő is felszaladt a rendőrséghez és a megsértett önért oly böszűlt haragra lobbantotta, hogy ő is panaszt akart emelni.

— Mi jusson vegyük fel a panaszát? kérdé a rendőrbiztos.

— Tessék beírni nagyságos ur, esőkolom kegyes kezét, — hogy ette a férjem lelkét. Ette az átkozott fiu, hogy verje meg az Isten a gaz fejét.

A szuszterné panaszával elutasított.

*** A besorozott büszkesége.** Tegnap már javában folyt a sorozás. Dubajkodó paraszt legények kurjongattak végig az utcán, mit törődnek ők ilyenkor a közszemmel. Tója Gábor szaladóbagyi legénynek fehér czédula volt a kalapja mellett s vigan dalolta torka szakadtából, hogy:

Hármal füttentyetett már a rigó.
Nem parancsol nekem a bíró.

Egy rendőr aztán oda szólalkozott, hogy: »Csendesebben tessvir Tója Gábor meg dühbe görült erre s visszavágta: »Czoki rőngyér«, mikor egy regutával van dolgod. Nekem csak a császár parancsol, te tolvajfaló policzaj!« Erre aztán a besorozottat szörnyű gyalázatra bekísérte. A rendőr elpirulva vallotta be azt is, hogy a gézengúz, még meg is gyomrozta egy kicsit.

*** Lovarda ulolsó hete.** Még csak 10 napig lesz alkalma a nagyvárad közönségnek élvezni a czirkus előadásokat, mert Volpi igazgató társulatával Kecskemétre utaznak. — Ma este igen változatos műsorral fog az egész társulat előadást rendezni s egyúttal High-Life tatálka az intelligenciának a lovardában. Holnap vasárnap, két nagy előadás rendkívül változatos műsorral, délutáni előadás heszállított helyárrakkal felhívjuk erre a t. olvasónk figyelmét.

*** Új üzlet.** Czillér Imre és társa cég alatt egy fényesen berendezett üzlet nyílt meg a Bémer tér sarkán Garaguj házában, hol mindennemű férfi divatcikkeket és rövid áruk a legszebb kivitelben és nagy választékban kaphatók, miről elég biztosítékot nyújt a fentieknek több fővárosban való működése, miért is felhívjuk olvasónk figyelmét lapunk mai számában közzétett hirdetésére.

Léprekerült család.

— Saját tudósítónktól. —

Napirenden vannak az eféle dolgok, nem is döbben meg már rajta az ember.

Minden rendű és rangú körben egyformán divik s a lapokban figyelemre sem méltatják az eféle dolgokat, kivéve ha valami helyi érdekű egyén van benne érdekelve.

Egy intelligens névre számot tartó fiatal ember is elbotlott, beleszedült a posványba s ma már szuronyos fedezet mellett hozzák haza városunkba, pedig sokat tanult, jól tanult elvégezte a jogot is.

Heller Jenő nagyvárad fiatal ember. Itt végezte iskoláit s ezért kell nekünk megírni szomorú életmódját, mely őt mindég befogadó szalonokból, a börtön sötét falai közé vezeti.

Elvégezte a jogot s itt bojtároskodott egy előkelő ügyvédnél. Mindenki ismerte, mert felcsapott újságírónak, bár a hírlapírói toll cseppet sem volt a kezébe teremtve. Egy helybeli lap fogadta be s itt strébereskedett, ugyszolván itt bitorolta a hírlapírói nevet, azonban már ekkor kezdte kimutatni a foga fehérét s a redakezióból sommás uton kimozdították.

Körülbelül három éve lehet már ennek s ez időben rossz fát tett a tűzre.

Több embert becsapott és végül csalt össze vissza, súlydít fokról fokra s a tenkei járásbírósg által el is ítéltetett.

Hanem Heller Jenő a büntetés elől megszökött s azóta hirt sem hallottak felőle. Megindították a körözést, de eredménytelenül, míg végre tegnap a véletlen nyomra vezette a rendőrséget.

Ugyanis a bécsi országos törvényszéktől Gerő Ármán alkapitány a következő táviratot kapta:

Rendőség, Nagyvárad.

Bécs.

Heller Jenő nagyvárad illetőségű egyén ellen rágalmazási per folyik. Kérünk előléteiről felvilágosítást.

elnök.

Gerő Ármán meglehetősen röviden, de érthetőleg táviratozta vissza, hogy: Heller Jenő egy szökevény, azonnal letartóztatandó.

Ezután a sürgönyváltás után, ma már valószínűleg haza expedíálják a gyönyörű gavallért, ki Bécsben sem tudott felhagyni természetével s itt is folytatta könnyelmű életmódját.

Egy bécsi zuglagnál dolgoztatott, meglehetősen kevés sikerrel. Az ügyészség is megkerestett kiadatása iránt s valószínűleg nem fogja elkerülni azt a helyet, melyre már régen megért, — a börtönt.

TANÜGY.

Tanfelügyelő vizsgálja. Egy nagy anomáliát szüntet meg és egy régi mulasztást pótol Wlassics Gyula közoktatásiügyi miniszter legújabb reformjával mely szerint ezentúl a tanfelügyelők is szakvizsgát tartoznak tenni. Szinte nevetséges volt, de míg a legutolsó napdijas irnoknál is ma napság már vizsgákat kérnek addig a tanfelügyelők semmiféle külön kvalifikációhoz kötve nem voltak. Derűre-

borura neveztek ki tanfelügyelőknek megbukott képviselőket, orvosokat, ügyvédek kiknek a pedagógiához semmi érzékük sem volt tanügyi tapasztalataik pedig abszolút nem. — Halász Ferencz, kir. tanfelügyelő a »Magy. Paedag. társaság« f. é. jan. 16-án tartott gyűlésen a vizsgálat tárgyait a következőkben állította össze: 1. A kisdékvői és népoktatási törvények és ezek végrehajtása tárgyában kiadott miniszteri utasítások. 2. A hazai általános és iskolai statisztika. 3. A törvényhatóságokról, közigazgatási bizottságokról s községekről szóló törvények s azon törvények, jogi esetek és kérdések ismerete, a melyek népiszkolai szervezetünkben előfordulnak. 4. A hazai különféle egyházak szervezetei és jogviszonyok. 5. Az összes népoktatási tanintézetek szervezete és tantervei. 6. Népiszkolaismeret (a mit Kher »Praxis in der Volksschule«-nak nevez, a mely után Környei »A tanító az iskolában« című művét írta). 7. Néhány oly külföldi iskolai szervezetének s tanügyi igazgatásának főbb vonalokban való ismerete, amelyekben a tanügy legelőrehaladottabb, p. o. Svájc, Németország, Hollandia, Belgium, Franciaország és Amerika némely államai. 8. A magyar népiszkolai tankönyvek és némely legnevezetesebb paedagogiai művek ismerete. 9. A nevelés és közoktatás története és különösen Comenius, Amos, Locke és Rousseau (s a phillanthropisták), Pestalozzi, Diesterweg és még néhány újabb rendszer ismerése, első sorban a Herbart-féle paedagogia. 10. A hazai közoktatás története Mária Terézia s a »Ratio educationis« kiadása óta. 11. Az iskolai egészségügy (hygienia). — Hogy a tanfelügyelő-jelölt tudna-e a népiszkolában tanítani is, avagy annak az osztatatlán iskolai tanítónak helyes módszertani utasításokat adni, arra nem fektet súlyt, — a felolvasó tanfelügyelő.

Értesítés. Az iparos ifjuság részére szervezett népszerű felolvasási ctykluson f. hó 7-én az előadás a polgári iskolánál szokott időben folytatódólagosan megtartva lesz.

Miről illetékes ifjak és az érdeklődők ez uton is értesíttetnek. N.-várad, 1897. Március 5-én Az igazgatóság.

Nyilvános népszerű előadás.

Az iparos ifjusági önképző egyesület s az ipartestület tagjai értesíttetnek, hogy a tovább képző tanfolyam előadása március 7-én vasárnap d. e. 11—12-ig nagys. Mártonffy Márton országos iparoktatási főigazgató ur jelenlétében fog megtartatni a polgári iskola rajztermében.

Előadó Dr. Tóth Mihály ur.

A rendezőség.

IRODALOM.

A keresztény családanyák könyvét, mely Dupanloup orleansi püspöknek a ker. nő méltóságáról és kötelességeiről értekező 30 szent beszédét foglalja magában és kiterjed a női hivatás minden ágára, ajánljuk a főtiszt. papság és ker. családok szíves figyelmébe. A világban élő keresztény nőnek e műnél hasznosabb és szükségének megfelelőbb olvasmányt alig ajánlhatnánk. A csinos kiállítású, 25 ivre terjedő mű ára füzve és bérmentesen szállítva 1 frt 20 kr. Megrendelhető Szatmárott a kiadónál, Aiben Mátyás, gymn. nyug. igazgatónál és Reizer János könyvtáránál.

EGYESÜLETEK.

A Népevelési egyesület közgyűlése. A »Biharmegyei Népevelési Egyesület« f. évi március hó 7-én (vasárnap) d. e. 10 órakor választmányi, 11 órakor pedig közgyűlést tart, mindkét ülést a vármegyei házi kistermben, melyre az egyesület t. választmányi tagjait valamint az alapító, rendes és pártoló tagjait tisztelettel meghívom. Nagyváradon, 1897. március 5-én. Szunyogh Péter egyesületi elnök.

A kerületi betegsegélyező pénztár ülése. A nagyvárad kerületi betegsegélyező pénztár igazgatósága a folyó évi március hó 7-én,

vasárnap délelőtt 10 órakor, a kerületi beteg-segélyző pénztár helyiségében (Kert-utca, Kutiák-féle házban, ülést tart.

Belépés a píruláshankba. A nagyváradi velenceze s váraljai takarékos és segély-szövetkezet igazgatósága újabb határozata folytán tagok még mindig felvételnek ez évi március hóban mulasztási illeték fizetés nélkül.

SPORT.

A miniszter a vadtenyésztés érdekében. A földmivelésiügyi miniszter a nagyváradi vadászársaság alapszabályait leküldte a városhoz. Az ezt kísérő leiratában a miniszter felhívja a város figyelmét arra, hogy kívánatos volna, ha a vadászársaságok területeik bizonyos részét évenként más-más helyen tilalom alá helyeznék s így gátat vetnének a vadak okatlan pusztításának és állandó vadkamarája lenne a terület a társaságnak. Ez az eljárás a törzsállomány fentartását mintegy biztosítaná. Ohajtandó a káros vadak minél nagyobb pusztítása s a lelőtt vadak feljegyzés által való nyilvántartása. Felhívja a várost, hogy ezeket ajánlja a vadászársaság figyelmébe. Végül egy minta alapszabályt küld a miniszter, hogy jövőben ahhoz képest egészítse ki alapszabályát a társaság.

Igazságszolgáltatás.

A hivatalos titok. A földmivelésiügyi minisztérium panaszára pörbe fogták a tudvalevőleg Pascholdt József napidíjast, a ki két diplomáciai okmányt tett közzé a Magyarországon. Vele együtt a vádlottak padjára került a lap szerkesztője, Inczedy László is, a ki Pascholdtnak huszonöt forintot adott a fardaságáért. A végtárgyaláson büntető törvényszék Pascholdt Józsefet megvesztegetés büntetéseért hét hónapi börtönrre, Inczedy Lászlót pedig megvesztegetés vétségeért három hónapi fogságra ítélte. A királyi tábla Inczedy büntetését fölemelte fél esztendőre, Pascholdt ellenben jóváhagyta. Ezt az ítéletet ma hirdették ki a vádlottaknak, Inczedy újra föllebbezett de Pascholdt megnyugodott az ítéletben.

Affér. Hollósi Géza hírlapíró és Kuszka Emil dr. honvédeztörvényszék tavaly piztolypárbajt vívtak. Okot a párbajra egy czik szolgáltatott, melyet Hollósi a Babó Emil esete alkalmából írt s melyben Kuszka Emil drt. is megtámadta. A párbaj sebesülés nélkül végződött. A felek egy-egy golyót váltottak, aztán kibékültek. Hollósi ezért az afférért ma vonta felelősségre a büntető törvényszék, s tíz napi éllamfogságra ítélte. Az ítélet ellen sem ő, sem az ügyész nem felebezett.

REGENY-CSARNOK.

Rab-szerelem.

Franczia regény.

16.

V.

Vigyázzon jobban, suttagá a következő napon Norine a Griotte fülei felé hajolva, mikor tegnap elejtette tányérját s az eltört megfagyott bennem a vér.

Ha már rögtön az első napon így megijed és elveszti a fejét, akkor hamar eláruljuk magunkat s a ravasz róka Champenóis, ki nagyon gyanakvó természetű, hamar kitalálja titkunkat s ha egyszer megtudja, úgy teljesen bizonyosok lehetünk fölé, hogy nem fogja azt magában tartani, hanem felhasználja ellenünk s akkor önnök vége van.

Legyen tehát óvatos s mérlegelje minden szavát, midőn Champenóis jelenlétében beszél, mert ez az ember ellensége önnök s nem sokat fog gondolkodni a felett, vajjon feljelentse-e magát a csendőrségnél, vagy nem főképp akkor, midőn mint tudja, a maga elfogatására díj is van kitűzve.

Nekem sem tetszik ez az ember, viszonzá Jean Margeux, sőt utálok és gyűlölöm. A szemeivel olyan ravaszul tud nézni, hogy az ember szinte megijed tőle.

Mindegy monda Norine, jó arczott kell vágni a dologhoz s úgy kell tenni mintha nem is sejtjenők szándékait. Sokkal jobb vele tartani mint ellene lenni.

Griotte megígérte, hogy okosan fogja magát viselni s e naptól fogva valóban nagyon is igyekezni kezdett, hogy megnyerje tetszését Champenóisnak, ki azzal volt megbízva, hogy az ő munkáját ellenőrizze s kijavítsa.

De rövid idő alatt kitűnt, hogy Champenóis igen rossz indulattal viselkedik az új segéd irányában. Mert bármit is tett az, Champenóis mindig talált munkájában kifogásolni valót s gáncsolta minden tétét.

Habár jól tudta, hogy Griotte csak ujonez még a mesterségben, mégis nehéz munkákat bízott rá s ha a szerencsétlen elrontott valamit fadarabot vagy véletlenül nem jól fogta kezébe az éles szekerczét Champenóis azonnal szaladt előhívni Vincard apót s igyekezett neki kézzelfoghatólag és szemmel láthatólag bebizonyítani, hogy az új segéd nem sokat ér s nem lesz belőle soha ügyes ember. Mert a ki rögtön nem mutat hajlandóságot valamely mesterségre világeletében sem lesz abból ügyes munkás.

Norine hogy a Champenóis rossz indulatát Jean irányában megörje nem mutatta többé magát oly ellenségesnek Champenóis irányában s nem fogadta oly metsző gúnyolódással ezentul a segéd nehézkes udvarlását.

Champenóis kezdé észrevenni és tapasztalván hogy Norine nem támad már rá oly keményen mint ezelőtt s nem utasítja vissza oly nyersen, ezt a beálló változást az ő fölényének tulajdonította s azt képzelte, hogy Norine kezd megszelidülni. Mindjobban neki bátorodott tehát úgy, hogy tolaodó udvarlása csakhamar szinte elviselhetlenné vált. Norine nem lehetett egyedül vele anélkül, hogy ki ne let volna téve a legtolakodóbb ajánlatoknak.

Ha aztán ilyenkor elfogyott végre a türelme s elfogta az indulat, neki támadt Champenóisnak s megmagyarázta neki, hogy hol az ő helye s újra a régi megvető magaviseletet tanusította vele szembe s alaposan kifelé fordította neki szekere rudját.

Ezen fordulat kihozta sodrából a következő segédet s a néhány napon lecsendesített gyanui ismét fel ébredt kaján szívében.

A féltékenység azoknál kiket hatalmába ejt átható és rendkívül éles tekintet fejleszt ki megélesíti az elmét s a látás és hallás érzékének szinte beteges és természetfeletti élességet kölcsönöz. Champenóis érezni kezdte, hogy a Vincard apó műhelyében egy más szerelem honol, mely nem az övé s mely sokkal tisztább és eszményibb mint az ő szerelme.

(Folyt. köv.)

TA VIRATOK.

A főrendiház ülése.

— Saját tudósítónk távirata. —

A főrendiház ma délben 12 órakor rövid ideig tartó ülést tartott Tóth Vilmos elnökelete alatt.

Az ülés kezdetén elnök bejelentette, hogy a Tisza családot a király grófi rangra emelte s felolvastatta az erről szóló kinevezési okiratot.

Majd bejelentette, hogy gróf Nádasdy Ferencz lemondott mentelmi bizottsági tagságáról. A főrendiház azonban a lemondást nem fogadta el.

Ezután vita nélkül elfogadták a ragados tudóbról szóló törvényjavaslatot, mire az alig egy negyed óráig tartó ülés véget ért.

Az osztrák választások.

Bukovina, márcz. 5. (Saj. tudósítónk táv.)

Az első választó kerületben Winniczki Izidor kormányparti győzött 107 többséggel, a II. kerületben Dr. Popovics Györgyöt választották meg 30 többséggel.

Az osztrák választásokhoz.

Lemberg, márcz. 5. (Saj. tud. táv.) Bly-szezywody-ban egy Maximon nevű lázított fogtak el, mivel a parasztokat arra izgatta, hogy a tartományi helyettes darabokra vagdalják, ha a választások kedvezőtlenül találnának kiútni a radikálisokra nézve. Hasonló eseteket másfelől is irnak, hol az izgatók azzal biztatják a parasztokat, hogy a választási visszaélések miatt semmiféle bántódásuk nem lesz.

Morzsányi jelöltsége.

Budapest, márcz. 5. (Saj. tud. táv.) Morzsányi ma este az Ehrlich-féle csoport újra képviselőnek kandidálta. Megválasztása azonban kétséges.

A Morzsányi ügye.

Budapest, márcz. 5. (Saj. tud. táv.) Morzsányi Károly dr. országgyűlési képviselő ma délelőtt sürgős beadványt intézett a budapesti ügyvédi kamardhoz, kérve, hogy a kiállítás jegybérlek képviselőletében követett eljárása miatt rendeljék el ellene a fegyelmi vizsgálatot. A kamara a kérvényt kiadta ügyészének, Pollák Illés dr.-nak, hogy terjesszen elő mielőbb indítványt. Balonyi vizsgálóbíró délben a törzsbíróshoz ment, megnézni a proviziós pör iratait, mielőtt az ügyet a királyi táblához terjesztenék föl.

A krétai krízis.

— A háboru réme. —

A kiszabott határidő harmadik napja is elmúlt és Görögország még mindig nem felelt a hatalmak jegyzékére. De csak a formális felelet hiányzik még, hogy mi lesz Görögország válasza, az ma már majdnem nyilvánvaló: Görögország elfogja vetni a hatalmak ultimátumát, elutasító választ küld a felszólításra.

Ez látszik mindenké fölött azokból a harcziás és vakmerő szavakból, amelyeket tegnap a görög király és Delyannis mondott, hirdelve a makacs ellenállást.

Ehhez járul az angol nagykövet nyilatkozata az európai koncertből való kilépésre s így bizonyos, hogy a dolog még sem fog oly simán elintéződni, mint azt már remélni kezdték s a háboru legalább is a görögök és törökök közt ki fog útni.

Mai távirataink a következők:

Görögország nem enged.

Athén, márcz. 5. (Saját tud. táv.)

A »Figaro« egyik munkatársa ma felkereste Delyannis görög miniszterelnököt s meginterviewolta Görögország jövőben teendő intézkedései felől. Delyannis kijelentette, hogy Görögország csapatait nem fogja visszavonni s Kréta autonómiáját nem fogadja el. Inkább el-
tűnnek a föld színéről, mint sem fenyegetéseknek engedjenek. Görögország kész a legvégsőre.

A helyzet komolyodik.

Konstantinápoly, márcz. 5. (Saját tud. táv.)

Óriási szenzációt keltett ma az angol nagykövet azon kijelentése, mely szerint, ha Törökország nem fogadja el a Salisbury javaslatát, hogy a török csapatok visszahivassanak, úgy Európa kiválik az európai koncertből s teljesen önállóan fog intézkedni.

A helyzetről.

Páris, márcz. 5. (Saj. tud. táv.) Az Athenből jövő hírek folytán a legtöbb lap békés megoldást helyez kilátásba, de némelyek a helyzetet igen komolynak mondják.

A lázadás folyik.

London, márcz. 5. (Saj. tud. táv.) A „Standard” írja Kaneádól: Egy orosz hadihajó, mely Kréta szigetét körülhajózta, visszatért Kaneába. A hajó azt hozza hírül, hogy a partok mentén a harc még egyre tart. A lázadók az elmúlt éjjel Suda mellett a táviró-sodronyokat elvágták. A nagyhatalmak hajói fényjelek segítségével érintkeztek. Az admirálisok felhatalmazására a törökök tüzet adtak, mire a felkelők visszavonultak.

Törökország fegyverkezik.

London március 4. (Saját tud. táv.) A Standard jelenti Konstantinápolyból: A szultánnak tett jelentés úgy szól, hogy a tegnapi **72,000 embert mozgosítottak, sőt a határra is szorították.** Állítólag kiadták a parancsot hogy az összes fegyvernembeli legénység számát 120.000-re emeljék.

A háboru réme.

Párizs, márcz. 5. (Saj. tud. táv.) Delyannis nyilatkozata s az angol nagykövet kijelentése után bizonyosra veszik, hogy a **háboru elődázhatlan. Az egész francia hajóhadat mozgosítani fogják.**

A görög király nyilatkozata.

Athén, március 5. (Saját tud. táv.) A király kijelentette, hogy a békét nem a görögök és nem Görögország zavarják meg eljárásukkal, hanem megzavarják Konstantinápolyban, a honnan elnyomják a krétaikat s felidéznek az elégedetlenséget, a lázadást. **Görögország nem fog engedni,** hanem tovább folytatja akcióját. Majd meglátja, hogy mit tesznek a hatalmak: talán egy hadtávet küldenek Kréta szigetére? **Akármit is tesznek, a görögök tovább fognak harcolni, az utolsó emberig, mindhalálukig.**

Elfogott kadétek.

Konstantinápoly, márcz. 5. (Saj. tud. táv.) Az első escadron három tengerészkadétját Peruban elfogták, mivel fiatal török tendenciájú lapokat találtak náluk.

ÚJ VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ¹⁵ regg., 2 ³⁰ éjjel, személyvonat 11 ³⁰ d. e., 2 ³⁰ d. u., 11 ³⁰ éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ⁰⁰ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ³⁰ reggel, 3 ¹² d. u., 1 ¹⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyes- vonat 1 ²² d. u., sze- mélyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁶ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvo- nat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁸ reggel, személyvonat 10 ⁴⁴ éjjel, 11 ²⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ³⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., sze- mélyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskóh* felé ve- gyesvonat 4 ³⁵ reggel, 1 ¹⁸ d. u.	Vaskóh-Belényes* felől vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e. 9 ¹⁵ este.
Érmihályfalva felé ve- gyesvonat 6 ³⁰ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felől ve- gyesvonat 8 ³⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Óst-Kót-Gyoma felé sze- mélyvonat 7 r., vegyes- vonat 1 ³⁵ d. u.	Gyoma-Kót-Óst felől ve- gyesvonat 10 ⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

* Ezen vonatokkal lehet a Félix-fürdőbe és vissza közlekedni.

KÖZGAZDASÁG.

Ápoljuk jobban gyümölcsöseinket.

A gyümölcsösök termése — azon kezelés mellett, melyben rendszeresen részesülni szoktak — nagyon is kétése; a gyümölcsösök éveknél gyakoribbak a gyümölcsözösekévé, s elég gyakori az eset, hogy a nagy gyümölcsös a ház szükségletét sem képes ellátni. — E körülmények oka; hogy gyümölcsöseinket abszolút semmi féle ápolásban nem részesítjük, avagy legfeljebb összes gondunkat a hernyóknak leszedése képezi pedig ha a gyümölcsös kertet időszakonként megtrágyáznak sokkalta állandóbb és biztosabb termést nyerhetnénk. — Kísérletek igazolják, hogy megfelelő trágyázással, a terméseket meglehetősen állandósítani lehet, s a termés-átlagokat általában véve is fokozni. — Mégis mily kevés helyt tapasztalható, hogy a gyümölcsös legalább istálló-trágyával látassék el.

A gyümölcsfáknak is éppúgy, mint bármely más művelési növénynek légenyre, foszforsavra, kálira és mészre van szüksége, s csak akkor diszlik minden tekintetben jól, ha a megnevezett tápláló anyagok a kívánt mennyiségben, a kívánt arányban találhatók fel a talajban. Ha a fa fejlődése nem kielégítő, akkor légeny hiányzik a talajból, ha ellenben lombzata dus, de gyümölcsöt hoz keveset, akkor foszfor, kálium és mész nincs elegendő mennyiségben a talajban. — Az is bizonyos hogy ha ezek az anyagok elegendő mennyiségben jelen vannak is, mennyiségük idővel megapad, elvonatik a talajtól, ha trágyázás által a visszapótlásról időközönként gondoskodva nincs. —

Ha a fa fejlődése hiányos, úgy a bajon leggyorsabbán trágyalével való megöntözés által segíthetünk; a fa gyökere körül 1¹/₂ méteres tányért ásatunk s azt kora tavasszal jó erősen megöntöztetjük trágyalével. — Ha ellenben a gyümölcstermés nem kielégítő, úgy helyesebben cselekszünk. ha egy foszforsav trágyát, nevezetesen Thomassalakot s e mellett még kárit is alkalmazunk; e szereknek alkalmazása amúgy is igen ksekély kiadást okoz, s velük éppen azon táplálékot jutatjuk a talajba, melyre a fának gyümölcs-produkálás céljából legnagyobb szüksége van. — Új ültetvényeknél 4—5 gram Thomas-salakot adjunk minden fára, jól összekeverve azt azon földmennyiséggel, melylyel a gödör betöltve lesz. — Ha pedig már meglevő gyümölcsösöket kell megtrágyáznunk, úgy vagy szorassunk el holdankint 5—6 mm. salakot, s szántassuk fel az egészet. vagy 5—6 klgmot hintessünk el a fa töve körül, s aztán ássuk fel a talajt. — A Thomas-salak hatása 4—5 évre kiterjed, s így kiadásunk szót sem érdemlő csekélység lesz. — Káinitot alkalmazni inkább csak homok-talajokon lesz szükséges, —

Nagy fontossággal bír a kerti talajnk takarmány képességének illetően módon való fenntartása, különösen olyan helyeken, hol gyümölcsöt nagyban eladásra termelik.

A nagyváradai országos vásár. A tavaszi országos vásár a jövő héten kezdődik Nagyváradon s a következő sorrendben fog megtartatni: március 12—13 péntek és szombat, sertés és juh-vásár, 14—15—16. vasárnap, hétfő és kedd, termény, barom és ló, továbbá 17—18—19. vasárnap, hétfő, kedd, szerda, csütörtök és péntek, kézmű-ipar és általános vásár.

Országos szőlőtelepítő szövetkezet. Az orsz. szőlőtelepítő szövetkezet f. hó 20-án tartotta meg alakuló közgyűlését Budapesten nem remélt nagy számu látogatottság és élénk érdeklődés mellett. Ez alkalommal megválasztottak elnökeket Földváry László alelnökeket Nagy György, továbbá ifj. Horváth Mihály, Maurer János, vasadi Balogh Lajos, Luppá Péter és Dr. Horváth Jenő, mint igazgatósági tagok: Németh József, móri König Károly, Bajor József, olgyai Molnár Pál és Balogh Gula mint igazgatósági póttagok; Papp Károly, Lengyel Antal és Deák Tamás mint felügyelő bizottsági tagok; végül Medves Mihály, Hanibal József és Molnár Lajos mint felügyelő bizottsági póttagok. A megalakult szövetkezet ideiglenes hivatalos helyisége Budapest, Nagymező-utca 12. szám

(II. emelet) alatt van. A befizetések a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Terésvárosi fiókjához Budapest, Andrassy-ut intezendők.

Középeurópai vámunió. Hohenblumi Simitsch Alfréd lovag, a kinek a középeurópai vámunióra vonatkozó javaslata, melyet az osztrák gazdasági egyesület az O. M. G. E.-hez terjesztett át pártolás végett, a mult szombaton került, most az O. M. G. E. elnökségéhez intézett hosszabb levélben reflektál az egyesület említett tárgyalására. Levelében kijelenti, hogy »az osztrák egyesület sem óhajt európai vámuniót, mely felett kivihetlensége következtében régen pálcát tört a közvélemény; ellemben könnyen sikerre vezethetne a tengerentuli versenyt nyakunkra véglegesen úgy lerázni, hogy az Osztrák-Magyar monarchia Németországgal kössön védőszövetséget a tengerentuli termékkel szemben. Ekképpen első sorban a belföldi termelés védelmének elve proklamálnának s utóbb, ha az európai kereskedelmi szerződések ideje lejár, együtt kell arra törekednünk, hogy ezt az elvet Oroszországgal és a Balkánal szemben is érvényre emeljük. — A levél az O. M. G. E. igazgató választmányának legközelebbi ülése elé kerül.

Terménýtőzsde.

Budapest, márcz. 5.

B u z a	őszre, bácskai	5.74
»	őszre, északi	7.66
»	október-novemberre, bácskai	7.89
»	okt.-nov.-re északi	7.36T
R o z s	őszre bácskai	10.94
R o z s	őszre, északi	6.47
T e n g e r i,	okt.-nov.-re, bácskai	3.57
»	okt.-nov.-re, északi	3.80
R e p c z e	október-novemberre, bácskai	3.82
»	okt.-nov.-re, északi	11.00

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. márcz. 5-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.—
Magyar koronajárdék	98.70
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	100.55
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	101.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.55
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérési jog megváltási kötvény	100.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.05
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	149.—
Tiszszabályozási é szegedi sorsjegy kölcsön	137.—
Osztrák járdék papirban	100.20
Osztrák járdék ezüstben	123.—
Osztrák járdék aranyban	123.—
Tsztrák korona járdék	100.20
1880. osz. rák államsorsjegyek	141.50
Osztrák magyar bankrészevény	951.—
Magyar hitelbank részevény	392.—
Osztrák hitelintézeti részevény	359.—
Osztrák-magyar államvasuti részevény	341.50
0 frankos arany (Napoleonkor)	9.50
Német birodalmi márka	58.72
London vista	119.95
Páris vista	47.60
20 márkás arany	11.74

Szerkesztői pósta.

Kérdezőnek. Kiss Rezső már rég óta nem ír tárczákat lapunknak, amint észre vehette. Álnév alatt sem dolgozik. Nem ugyan azért mintha félne attól a gyanusítástól, hogy ő néppárti, mert lapunkba ír, — hanem azért mert el van foglalva hivatalos dolgaival. Különben igen vad dolog azt hinni, hogy valaki azért mert jó katolikus és a Tiszántul dolgozó társa, — már néppárti. Hanem nálunk a katolikusnak — titkolni kell vallását. Szomorú, de úgy van.

S. M. Helyben. A Bémer-téri színház építésre vonatkozó indítványt tényleg 64 törvényhatósági tag írta alá; de a közölt névsorból tévedés folytán P o y n á r János és dr. S o n n e n f e l d Zsigmond aláírók neve kimaradt.

A pinczéregylet elnökségének. A nagyvárad pinczéregylet által március 10-én rendezendő bálra a meghívót megkaptuk. Álláspontunknál fogva azonban a nagybőjt folyamán tartandó mulatságokról nem hozhatunk közleményeket.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Egyházi és egyleti zászlók.

Kitüntetve:
Szeged 1876. — Székesfehérvár 1879.

Kitüntetve:
Deés 1879. — Budapest 1885. 1896.

Magyarország legrégibb egyházi szerek és zászlók gyára
OBERBAUER ALAJOS utóda,

József főherceg és Klotild főhercegné asszony ö császár és királyi fenségeinek udvari szállítója
 BUDAPEST, IV. ker., Váci-utca 14-ik szám. — Alapított 1863-ik évben.

Elismert megbízhatóság, pontos és szolid kiszolgálás.

Templom- és kápolna
 berendezések.

Egyházi ruhák és fehér-
 neműek.

Ajánlom dúsan felszerelt
 egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges
 tárgyait a legjutányosabb áron, a lehető legszebb kivitelben, nevezetesen:

MISERUHÁKAT,

Pluviale, Dalmatika és Ornatusokat. — Egyházi és társulati lobogók.

Tűzoltók, iskolásgyermek, Mária-társulati, ipartársulati, dalegyleti és temetkezési egyleti zászlókat.

Szent szobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket. Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat.

Monstranciák, stációképek, oltárok, úr-koporsókat stb. stb.

Régi ruhák javítását, valamint kelyhek, ciborium, monstrancia, oltárlámpák és oltárgyertyatartók megezüstözését vagy meg-
 aranyozását elvállalom és olcsón készítem el.

Nagy választék arany-, ezüst- és selyemhimzésekben, valamint himzett egyházi ruhákban.

Képes árjegyzéket és költségvetést kívánatra bérmentve küldök. (242) 17—52

Műhimzés.

→& Uj üzlet! a „GOMBKIRÁLY“-hoz! Uj üzlet! →

Gzillér Imre és Társa
 rövidáru-üzlete Bazár-szoros és Bémer-tér sarkán (Mayr-ház.)

Előzékeny és pontos kiszolgálás!

Van szerencsénk becses tudomására hozni, hogy
Nagyváradon Olaszi Bazárszoros és Bémer-tér (Mayr-
 házban)

rövidáru és divatkereskedést
 nyitottunk.

A fővárosban éveken át szerzett tapasztalataink jó
 hírnevünk és a rendelkezésünkre álló alap feljogosítanak
 azon reményre, hogy tisztelt vevőink kívánságait pon-
 tosan s a legmértányosabban teljesíthessük.

Mi teljes igyekezettel azon leszünk, hogy megelé-
 gedésüket minden tekintetben kiérdemeljük.

Egyedüli főraktár **Ludwig József** römerstadti
 vászon-áru gyárából.

Dus választék mindennemű kézimunkákban.

Kiváló tisztelettel

GZILLÉR IMRE és TÁRSA.

Szabott árak!

Szabott árak!

Kötött harisnya és lábtyű a híres 6 szálú „Hausfrauen-Garn“-ból.